

Besøksadresse

Nydalen allé 33, 0484 Oslo

Postadresse

PB 4904 Nydalen, 0423 Oslo

Foretaksregister

NO 962 986 633 MVA

T +47 23 90 30 00

F +47 23 90 30 01

W statnett.no

E firmapost@statnett.no

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Saksbeh./tlf.nr.: Hanne C. Børresen / 975 11 253
Vår ref.: 21/00546-1
Vår dato: 21.05.2021

Referat fra kraftsystemmøte avholdt i forbindelse med Nettutviklingsplanen 2021

I henhold til forskrift om energiutredninger § 18 skal Statnett oversende Norges vassdrags- og energidirektorat et referat fra avholdte områdevisse kraftsystemmøter i forbindelse med Nettutviklingsplanen senest en måned etter avholdt møte. Årets møter ble avholdt digitalt og regionvis:

- Nord 27. april
- Midt 7. mai
- Vest 20. mai
- Sør 26. mai
- Øst 1.juni

Vedlagt følger program og referat fra møtet i Nord. Det var mulig å komme med skriftlige innspill på innhold på presentert i møtet inntil 10 dager etter møtet ble avholdt. Vi mottok ingen innspill.

Med vennlig hilsen

Statnett SF

Grete Westerberg
Direktør Kraftsystemplanlegging

Vedlegg: Program og referat fra kraftsystemmøte område nord 27.april i forbindelse med Nettutviklingsplanen.

Kopi til: NVE v/Åsmund Sunde Valseth

Program for kraftsystemmøte nord 27. april 2021

- 09:00 – 09:50** **Velkommen og introduksjon**, Tommy Haugen, prosjektleder NUP, Statnett
Hvordan utvikle nettet mens det grønne skiftet pågår? Grete Westerberg, direktør, Statnett
Overblikk – marked, flyt og flaskehals i Nord-Norge, Anders Kringstad, avdelingsleder, Statnett
- 09:50 – 10:00* *Pause*
- 10:00 – 10:11** **Regionen rundt – drivere, kortsiktige og langsiktige planer**
Statnett, RKSU-ansvarlige, Varanger Kraft Hydrogen og Statkraft
- 11:00 – 11:10* *Pause*
- 11:10 – 11:45** **Fortsettelse fra før pause**
Statnett, RKSU-ansvarlige, Varanger Kraft Hydrogen og Statkraft
- 11:45 – 12:00** **Oppsummering**, Grete Westerberg, direktør, Statnett

Referat fra kraftsystemmøtet nord 27. april 2021

Møtet ble avholdt på digitalt. Det var totalt 45 deltakere representert fra nettselskap, kraftprodusenter, større forbrukere, bransje- og interesseorganisasjoner, og myndigheter. Programmet hadde to bolker; Første bok med 3 foredrag fra Statnett. Etter pause gikk vi regionen rundt, og beskrev drivere og kortsiktige og langsiktige planer for regionen. I siste del hadde vi også foredrag fra regionalt utredningsansvarlige og Varanger Kraft Hydrogen og Statkraft. Presentasjonene og opptak av møtet er tilgjengelig på [Statnett sine hjemmesider](#).

Tommy Haugen, prosjektleder for Nettutviklingsplanen fra Statnett, ønsket velkommen og holdt en kort introduksjon om rollefordelingen mellom Statnett og regionale og lokale nettselskaper, samt RKSU-prosessen som et fundament for dialog og samhandling.

Grete Westerberg fra Statnett holdt deretter presentasjonen **Hvordan utvikle nettet mens det grønne skiftet pågår?** I foredraget beskrev Grete hvordan fornyelsesbehov, elektrifisering og grønn næring driver nettutviklingen, og at dette gjør det krevende med effektiv nettutvikling. Tett samarbeid og tidlig dialog, der nettselskapene har en tydelig planrolle er sentralt for å møte nettutviklingen mens det grønne skiftet pågår.

I etterkant av presentasjonen kom det spørsmål knyttet til hvordan Statnett planlegger å anviser nytt forbruk til lokaliseringer hvor Statnett mener tilknytning er mest rasjonelt. Statnett henviser her til vår rolle som nettselskaper å si hva som er gode tilknytningspunkter i nettet i et samfunnsperspektiv og at vi skal være tydelige på dette.

Anders Kringstad fra Statnett gav oss videre et **Overblikk over marked, flyt og flaskehals i Nord-Norge**. I presentasjonen forklarte Anders at snittprisen på kontinentet holder seg stabil, men at volatiliteten øker. I Nord- og Midt-Norge forventer vi nå og fremover at kraftprisene blir lavere enn i Sør-Norge. På lang sikt forventer vi at forbruksveksten redusere overskuddet, og gjøre at prisene konvergerer mot prisene i Sør-Norge – slik som det også har vært historisk. Videre forklarte Anders hvordan flytbildet avhenger av utveksling ut av regionen – både internt i landet og til Sverige og Finland, og forklarte at flaskehalsen i stor grad er mellom Norge og Sverige. I tillegg beskrev Anders hvordan flaskehalsen blir påvirket av endret overskudd i Nord-Norge, og forbruksvekst i Nord-Sverige. Avslutningsvis forklarte Anders at det fremdeles er et tydelig behov for å oppgradere transportkanalene, og at utviklingen av disse må sees i sammenheng med hverandre.

I etterkant av presentasjonen kom det spørsmål om modeller og faren for å underestimere prisforskjeller og dermed behov for nett. I tillegg kom det et ønske om en utdyping av hvordan den planlagte back-to-back-løsningen til Finland skal fungere. Det ble gitt en kort forklaring på hvordan back-to-back fungerer: Veldig kort DC-forbindelse (i en stasjon) som gjør at kraftflyten kan styres.

Vilde Øverby fra Statnett beskrev tilknytningssakene som Statnett har behandlet i tidsrommet 2018 – 31. mars 2020. I Nord-Norge har vi behandlet omtrent 4 000 MW forbruk og 2 000 MW produksjon, og omtrent halvparten av volumet er mulig å knytte til i dagens nett. Datasenter, ulik industri og vindkraft utgjør størst del av det omsøkte volumet. Videre forklarte Vilde hvordan tilknytningssakene fordeler seg på de ulike RKSU-områdene. Helgeland har størst volum omsøkt, mens resterende områder er nokså like. Vilde forklarte også at vi nå behandler 290 MW og at 460 MW allerede er tilknyttet nettet.

I etterkant av presentasjonen ble det stilt spørsmål om Statnett får henvendelser direkte fra aktører om tilknytning. Det ble også stilt spørsmål om hvordan man håndterer at samme aktører potensielt kan reservere kapasitet flere steder. Statnett får mange henvendelser om tilknytning, også fra samme aktør flere steder i landet. Dette har Statnett oversikt over og i mange tilfeller er i direkte dialog med aktører om flere lokasjoner og hvordan dette skal håndteres.

Christian Bue fra Varanger Kraft Hydrogen beskrev prosjekt knyttet til ammoniakkproduksjon som skal lokaliseres i Berlevåg. Hovedaktørene i prosjektet er Varanger Kraft Hydrogen og Aker Clean Hydrogen. Prosjektet baserer seg på salg til skipsindustrien, og prosjektet har inngått en intensjonsavtale med flere store rederier. Christian forklarte at prosjektet har samarbeid med lokasjoner som i dag ikke er på nett, herunder Svalbard. I tillegg samarbeider prosjektet med et oppdrettsanlegg, da biprodukt av produksjonen er oksygen og varme. Videre beskrev Christian at prosjektet ser store synergier med vindkraftproduksjon i området, men at de er avhengig av nettforbindelse for å sikre en stabil produksjon.

Helga Stenseth fra Statkraft beskrev Statkraft sitt syn på utviklingen av kraftsystemet i Nord-Norge. Helga beskrev at Statkraft ser for seg kraftoverskudd i området også i kommende tiår, men at usikkerheten er stor grunnet mange planer om forbruk. Området har gode vindkraftressurser, og det blir viktig med nettutvikling på riktig tidspunkt. Videre beskrev Helga at Statkraft har omtrent 12,6 TWh/år kraftproduksjon i regionen, og at de er en stor leverandør av fleksibilitet. I perioden 2011-2026 vil rehabiliteringer og utvidelser øke produksjonen med 315 GWh/år. Statkraft jobber også med hydrogenprosjekter i området.

I etterkant av presentasjonen kom det spørsmål om ledetider på utvikling av kraftproduksjon. I svaret ble det sagt noe generelt rundt at ulike teknologier har mye å si for dette. Solkraft kan ta kort tid, større vannkraftutbygginger tar generelt lang tid.

Bjørn Hugo Jenssen fra Statnett gikk gjennom drivere, kortsiktige og langsiktige planer for nettutviklingen i planregionen fordelt på RKSU-områdene. De største driverne for nettutvikling i regionen er forsyningssikkerhet og forbruksvekst. Forsyningssikkerhet kommer i stor grad av et aldrende anlegg med behov for fornyelse. Det er stor usikkerhet knyttet til hvor mye forbruk som blir realisert når og hvor, men retningen for regionen er tydelig. I presentasjonen gikk Bjørn Hugo detaljert gjennom alle nettiltak som Statnett har under gjennomføring, planlegging og utredning – blant annet veikart for nettutvikling i Finnmark, trinnvis utbygging i Sørnettet og hvordan vi planlegger å tilrettelegge for forbruksvekst i Mo i Rana. Avslutningsvis beskrev Bjørn Hugo viktige momenter for den langsiktige utviklingen av regionen.

Alle RKSU-ansvarlige gikk i tillegg gjennom viktige drivere og samarbeidsområder for utviklingen av transmisjonsnettet. For Finnmark beskrev **Markus Jørgensen** fra Varanger Kraft Nett at de forventer stor forbruksvekst i Finnmark, og at dette vil kunne kreve kraftigere forbindelser både internt og inn til området. Videre delte Markus erfaringer fra samarbeid med Statnett. **Øivind Blix** tok oss gjennom utviklingen for RKSU-området i Troms. Her beskrev Øivind at det forventes forbruksvekst både mot Senja og Tromsø by. I tillegg pratet Øivind om ladeytelse i Nordnettet, og hadde spørsmål knyttet til erfaringer av å drifte nettet med nye vindkraftverk. I nordre Nordland og Sør-Troms beskrev **Jim Hugo Henriksen** tiltak som er under gjennomføring i RKSU-området som har særlig betydning for utviklingen av transmisjonsnettet. Tiltakene gjennomføres i stor grad for å legge til rette for forbruksvekst og gjøre nettet klart for 132 kV. **Bjørn Pedersen** forklarte store forbruksplaner som er planlagt i midtre Nordland, som består av både større og mindre industriplaner, samt elektrifisering av transportsektoren. I tillegg fremhevet Bjørn utviklingen av ladeytelsen i nettet i Salten og Helgeland. **Helgeland** var representert ved **Gisle Terray** (Linea AS), som ga oss en innføring i pågående prosjekter og mulige planer som vil påvirke utviklingen av transmisjonsnettet, herunder vindkraftutbygging og batterifabrikk i Rana. Gisle trakk også frem regionalnettgrensesnitt mot Salten, flimmerproblematikk i Rana og spoledrift/systemjording som aktuelle samarbeidsområder fremover.

Med tanke på nettutvikling i regionen, ble det stilt spørsmål ved løsning og effekt av tiltak for å fikske flimmerproblematikken i Rana. Statnett svarte at en løsning på flimmerproblematikken her helt sentral for å kunne knytte til mer forbruk.

Grete Westerberg oppsummerte møtet, takket for godt oppmøte og bidrag til møtet. Det er gitt et solid innblikk i planer, drivere og tiltak for å vise nettutvikling i hele regionen. Temposkiftet gjør det krevende å utvikle nettet. Det grønne skiftet er et felles ansvar og fordrer samarbeid. Statnett skal legge til rette for å muliggjøre det i tett samarbeid med aktørene i bransjen.